

Sorular ve Cevaplar

Soru 1: *Medya’da (Pakistan başkanı Pervez) Müşerref’in (Hindistan başbakanı Atal Behari) Vajpayee ile 05.01.2004’de Güney Asya Ülkeler Birliği (SARC) toplantısı münasebetiyle, SARC işbirliği için bir araya geldikleri, 6 Ocak’ta düzenledikleri basın toplantısından sonra bildiriler yayınladıkları ve sonra Pakistan Medya bakanı Şeyh Râşid’in, Keşmir hakkındaki müzakereler için her şeyin hazır olduğunu söylediği belirtildi. Müşerref basın toplantısında Keşmir konusundaki müzakerelerin mücadelenin sona ermesiyle başlayacağını vurguladı. Bundan Keşmir meselesinin çözülecek ciddi bir mesele haline geldiğini anlayabilir miyiz? Yine Birleşmiş Milletler’in Keşmir’e ilişkin kararlarına ne olacaktır?*

Cevap 1:

1. Keşmir meselesi, Müşerref’in Amerika ziyaretinden bu yana ciddi bir konu olarak masaya konulmuştur. O, 24.06.2003’de Camp David’de Bush tarafından memnuniyetle karşılandı. Ziyaret, Keşmir’e yönelik siyasî ve askerî hareketlilikte bir dönüş (kırılma) noktasıydı. Bundan önce Pakistan’da hiçbir yönetici, Hindistan ile görüşmeler yoluyla Keşmir’i bölmek üzere bir çözüm ilan etmeye cesaret etmemişti. Bu konudaki bütün siyasî teklifler aşikârdı ki, Keşmir’in tamamının Pakistan ile birlikte Azad-Keşmir olması ve Hindistan ile birlikte olan Camm-u Keşmir’in tamamının tek ve ondan bağımsız olması şeklindeydi. Hindistan ise bunu reddetmeye ve Camm-u Keşmir’i, 1956’daki Nehru Bildirgesi’nde belirtildiği gibi onun bir parçası olarak görmeye alıştı.

Bu ziyaretinde Müşerref, Yol Haritası’nı ve Keşmir meselesinin Orta Doğu’ya göre çözülmesini tasdik ettiğini açıkça ilan etti! ve Keşmir konusunda Hindistan ile kalıcı bir çözüme ulaşılması için önemli ferağatlar (tavizler) vermeye hazır olduğunu da ekledi. Söz konusu ferağatlar, onun az önce belirtilen ziyareti sırasında, 26 Haziran’da Washington’da Amerikan temsilcileriyle yapılan tartışmalarda ele alındı. Sonra buna ilaveten, “aşırıları” diyerek Keşmir’de savaşırları kastettiği Müslümanlara karşı duracağını belirtti.

2. O zamandan sonra Müşerref, Müslümanların Keşmir’in Hindistan işgaline karşı herhangi bir direniş göstermelerini durdurmak ve sürekli taciz etmek için kanun üstüne kanun yayınladı. Soruda belirtilen 05.01.2004’teki Vajpayee (Vecpayi) ile son görüşmesine kadar, Hindistan ile Keşmir konusunda müzakere etmek için pratik temeller koymayı sürdürdü.

3. Vajpayee 04 Ocak’ta İslamâbad’a vardığında, Pakistan televizyonuna (PTV) kendisinin Müşerref ile görüşmeler yapmaya hazır olduğunu söyledi ve Hindistan ile Pakistan arasında Keşmir konusundaki diyalogun devam etmesinin gerekliliğini vurguladı. Müşerref ile Vajpayee’nin 05 Ocak’taki görüşmelerinden sonra Pakistan Medya Bakanı Şeyh Râşid, iki liderin –iki saat süren- görüşmeleri esnasında, dediğine göre “karmaşık” Keşmir meselesini ele aldıklarını belirtti. Her iki tarafın kaynakları, onların Keşmir’e ilişkin diyalogun başlatılması için ortak bir zemin bulmaya çalıştıklarını belirtti. Müşerref bilhassa geçen Aralık’ta, Hindistan ile müzakereler önünde bir iyi niyet emaresi olarak Birleşmiş Milletler çözümlerini bir tarafa koyma niyetini izhar etmişti. Bunun sebebi, Hindistan’ın o dönemde, Keşmir’e self-determinasyon ^(bir halkın kendi geleceğini tayin etmesi) hakkı veren bu çözümleri reddediyor olmasıdır.

4. Bilinmektedir ki, Amerika Keşmir’e self-determinasyon hakkının verilmesi için Birleşmiş Milletler çözümlerinin arkasındaydı. Peki neden bundan vazgeçti ve Hindistan ile Pakistan arasında Keşmir konusundaki müzakerelerin, Hindistan’ın daima reddettiği ve Pakistan’ın da kabul edilmesini istediği self-determinasyon olmaksızın yapılmasında ısrar etti ve neden Pakistan şimdi müzakerelerde bu şarttan vazgeçmeye hazır oldu? Bunun sebebi şunlardır:

Birincisi: Amerika, Hindistan’ın Güney Asya’da bir köşe taşı olmasını istemektedir. Bunun içindir ki onu askerî ve ekonomik yardımlarla desteklemektedir. Ta ki, Çin’e nazaran kuvvetli bir konuma ulaşsın ve Çin’in Amerika’nın bölgedeki çıkarlarını tehdit etmesi halinde bu riski kaldırmada onu kullansın. Bu nedenledir ki, Hindistan’dan bu çibani yani Keşmir meselesini kaldırmak istemektedir. Öyle ki, onun tüm endişesi (uğraşısı) Çin’e karşı (kuvvetli) bir muhalif olmaya dönüşsün.

İkincisi: Amerika, Hindistan’da (İngiliz yanlısı) Konferans Partisi’nin geri dönmesinden korkmaktadır. Çünkü o, (Vajpayee’nin) Cenata Partisi’nden ve koalisyonundan çok daha köklüdür. Şayet Konferans Partisi’nin popülaritesinin üstesinden gelmesine yeten bir aleniyet kazanacak derecede Vajpayee’ye yönelik güçlü bir kamuoyu bulunmazsa veya buna yakın bir destek olmazsa, işte böyle olmazsa, Amerika’nın çıkarları tehdit altında kalacaktır. Keşmir meselesi ise, Pakistan’daki Müslümanlar için olduğu kadar Hindistan’daki Hindular için de hayâtîdir. Bu meselenin bu şekilde yani self-determinasyon olmaksızın çözülerek Hindistan’ı memnun edecek olması, Cenata Partisi iktidarını yönetim için destekleyecek bir kamuoyunun elde edilmesine yol açacaktır. Amerika daha önceleri de Pakistan, Karcil’den Keşmirli mücahidleri ve onları destekleyen Pakistan ordusunu çıkardığında 1999’daki Karcil olayında Vajpayee’yi desteklemişti. Müşerref o zaman Genelkurmay Başkanıydı. Vajpayee’nin bu krizden kurtarılması, onun olaydan sonra yapılan seçimlerdeki başarısına yol açan muazzam bir aleniyet oluşturmada etkin olmuştur.

Üçüncüsü: Birleşmiş Milletler'in önceki çözümleri yayınlandığında, Hind yarımadasında İngiliz nüfuzu zirvedeydi ve o dönemde self-determinasyon siyaseti, eski sömürgeciliği kaldırmak için olan bir Amerikan üslubuydu. Bugün hem Hindistan hem de Pakistan, Amerikan yanlısı iktidarlara sahiptir ve aralarındaki çözüm tartışmaları, bölgede istikrarı sağlayarak Amerikan menfaatlerine hizmet etmek ve tamamen Amerikan siyasetini tatbik etmek içindir. Dolayısıyla diyebiliriz ki, Keşmir meselesinde, Hindistan ile Pakistan arasında çözülmesi amacıyla ciddi adımlar atılmaya başlanmış ve Birleşmiş Milletler'in self-determinasyon hakkındaki çözümleri artık Keşmir'in herhangi bir şekilde çözülmesinde Pakistan'ın koymak istediği eski bir şart olmaktan ibaret kalmıştır. Hatta Müşerref, ondan vazgeçmeye hazır olduğunu da beyan etmiştir.

Soru 2: *Amerikan başkanı, 21.01.2004'deki Anlaşma (ittihad) hali hakkındaki konuşması sırasında "Orta Doğu'da barış" hususunda herhangi bir şeye değinmedi. Nitekim görüldü ki, Bush şu anda seçim ve müteallik etkenleri ile uğraşmaktadır. Şimdi soru şudur: Suriye başkanının (Beşşar Es'ad'ın) medyada bahsedilen 8 Ocak şafağında başlayan ve Türkiye'nin Suriye ile İsrail arasında arabuluculuğu anlamına gelen ziyaretini ve yine Suriye'nin soruşturulması yasasından sonra Amerika ile ilişkilerini nasıl anlayabiliriz? Bu, Amerika'nın Orta doğu meselesi hakkında endişelendiği anlamına gelir mi?*

Cevap 2:

Seçimler hakkında söylediklerinizin Bush'un esasi meşguliyeti olduğu doğrudur. Onun seçimler hususunda yöneldiği şeyler, kendisine ihtimam ve ehemmiyet kazandıran şeylerdir. Böyle olmayan şeylere bu seçimlerde önem vermemektedir. Konuşmasında Irak'tan bunun için bahsetti. Zira onun ordusu oradadır ve ordusuna karşı tekerrür eden hamleler (saldırıları) seçmenleri etkilemektedir. Bu konuyla, bu hamleleri azaltmak için elinden geleni yapmaya çalışarak uğraşmasının nedeni budur. Seçimler meselesine etki edebilen herhangi bir diğer konu da aynı şekildedir.

Dolayısıyla Amerika şu anda Orta Doğu krizi ile fiilen uğraşmamaktadır. Ne Suriye izlerine ne de Filistin izlerine bakmaktadır. Amerika sadece, krizin bölgede bir savaşın patlak vermesine yol açması halinde devreye girecektir. Çünkü o seçimler ile meşgul iken yeni ateşler yakılmasını ve ordusunun Afganistan ve Irak'ta yıpratılmasını istememektedir. Bununla birlikte Orta Doğu krizi nedeniyle bir savaşın patlak vermesi, -en azından yakın gelecekte- mümkün değildir.

Medya yer aldığı gibi, Suriye ile İsrail ve Suriye ile Amerika arasında Türkiye'nin arabuluculuğu meselesine gelince; Suriye'nin soruşturulması yasası nedeniyle bu, bu ziyaretin gerçek hedefi değildir. Suriye ile İsrail arasındaki görüşmelerin arabulucuya muhtaç olmamasının sebebi budur. Zira Madrid Konferansı'ndan beri onlar arasındaki görüşmeler duyurulmuş, devam etmiş ve devletlerarası siyasete veya bir başka ifadeyle Amerikan siyasetine göre durdurulmuştur.

Duyurulan durumda her nasılsa durmuştu. Fakat gizli durumda ortamın gerektirdiği biçimde devam etmiştir. Geçen hafta, Suriye ile İsrail arasındaki gizli görüşmelerin son zamanlara kadar devam ettiği anlaşılmıştır ve bu ifşa edildiğinde durdurulmuştur.

Suriye ile Amerika arasındaki meseleye gelince; o arabulucuya muhtaç olmaktan uzaktır. Amerika ile Suriye arasındaki yol, hiçbir engele sahip değildir. Suriye'nin soruşturulması yasası ise, bunların hiçbirine etki etmez. Dikkatleri çeken şey yasanın, cezalarda diplomatik temsil standartlarının azaltılmasını içermesidir. Meydana gelen şeyler tamamen karşıt olduğu sırada, Amerika Şam için yeni bir büyükelçiyi, Margaret Scooby'yi tayin etti ve o, 4 Ocak'ta Suriye Dışişleri Bakanlığı'na itimatnamesini (güven mektubunu) sundu. Yine Suriye, Amerikan yönetiminden Washington'daki Suriye elçiliği vekillik standardının büyükelçiliği seviyesine yükseltilmesini talep etti. Amerikan Dışişleri Bakanlığı da bunu yapmayı kabul etti ve geçen ayın sonunda Beyaz Saray'a bir onay raporu gönderdi. 31.12.2003'de el-Hayat'ta haber verildiğine göre, Suriye elçiliği vekili Dr. Adil Mustafa, Şam ile Washington arasındaki diyalog kanallarının halâ açık olduğunu belirtti.

Bu ise, ziyaretin sebebinin, ziyaretin esasi kenar boşluğu üzerinde bulunan arabuluculuk meselesi olmadığını anlamına gelmektedir.

Bunun asıl sebebi ise şudur: bu, gelecekteki bir devlet için çekirdek olarak coğrafi ve millî esasa mebnî olmasını istedikleri geniş çaplı federasyona ilişkin olarak -komşu devletlerden- Iraklı Kürtlere ciddi, sert ve sıcak bir mesaj göndermek içindir. Bu mesele, bu ülkeler için kırmızı bir hattır ve onun meydana gelmesine izin vermeleri öyle müsamahakâr olmayacaktır. Üç ülke yani İran, Suriye ve Türkiye arasında bu meseledeki kuvvetli koordinasyon gayet açıktı. İran Dışişleri Bakanı Kemâl Harrazi, Suriye başkanının ziyaretinden önce 3 Ocak'ta Şam'ı ziyaret etti. Suriyeli üst düzey yetkililer ile mesele hakkında görüşmeler yaptı. Yine 8 Ocak sabahı İstanbul'a giden Suriye başkanının ziyaretinden sonra, Türk Dışişleri Bakanı 10 Ocak'ta vukuu bulanları taşımak üzere Tahran'a bir ziyarette bulundu. Ayrıca ziyaret sırasında Suriyeli ve Türk yetkililerin açıklamaları, Irak meselesi üzerine odaklandı. Sadece bunlar değil, aynı zamanda Suudi Dışişleri Bakanı, 6 Ocak'ta Irak'ı bölmeye yönelik adımların komşu ülkeleri ettiği kadar Suudi güvenliğini de tehdit ettiğini söylediği sırada Kürtlere ilişkin tutumu paylaşmış oldu.

Amerika'nın, Irak'a komşu ülkeleri Kürtlere yönelik tavırlarını artırmaya sevk etmesinin sebebi ise, Amerika'nın Kürtlere bölgelerinde geniş çaplı bir federasyon sözü vermiş olmasıdır. Irak savaşından sonra Kürtler bunu uygulamaya geçirmeye çalıştılar ve kendi karakterlerine göre Kürt bölgelerinde federalizm öngören kalıcı veya geçici bir anayasa olmaksızın Irak'ın herhangi bir anayasal düzenlemesinden önce federalizm için onay almaya karar vermişlerdir. Bundan ötürü Barzani 29 Aralık'ta, bölgede Kürt Federasyonu'nun tasdik edilerek içerisinde Kürt halkının haklarına değinilmesi amacıyla, Amerika ile İntikalî (geçici) Yönetim Konseyi arasında imzalanan Otoritenin Devri Anlaşması'nın tamire muhtaç olduğunu belirtti. Bundan da öte Kerkük bölgesinin Kürt bölgesine ilhak edilmesini talep ettiler. Talabani 8 Ocak'ta, Kerkük'ün Kürdistan bölgesinin bir kenti olduğunu söyledi. Kentte Arapların ve Türkmenlerin muhalefetlerine ve birçoklarının ölümüne ve yaralanmasına yol açan gösteriler düzenlediler. Bazı Kürt ağızları, -istedikleri şekilde- coğrafi ve etnik temellere dayalı bir federalizmin tasdik edilmemesi halinde bir halk direnişine davet ettiler. Kürtler hareket ettiler. Zira önceden kendileri için Amerika'dan ciddi sözler almışlardır. Fakat Amerika bundan başkasını gördü. Fark etti ki, onların istedikleri ve kendilerine söz verildiği şekilde bir Kürt federasyonu, Amerika'nın Irak'taki menfaatleri için zararlar ve problemler üreten karışıklıklara yol açacaktır. Bunun içindir ki Amerika, hepsi de Amerikan yanlısı olan komşu ülkeleri, gelecekte yarı-bağımsız şekle dönüşecek Kürt taleplerine göre bir federalizme izin vermeyeceklerini ilan eden uyarı ve tehdit mahiyetinde bir mesaj göndermeye sevk etti. Bu ise, Amerika'nın Kürtleri aldattığı veya onlara verdiği sözlerden caydığı izlenimi vermeden, komşu ülkelerin itirazlarının buna sebep olduğunu göstererek Kürtlere verdiği sözleri bozmasını kolaylaştıracaktır. Ancak bu, hem Amerikalıların hem de Kürtlerin menfaatlerine zarar verecek bir çatışmaya neden olabilir.

İşte ziyaretin sebebi budur! Buna eşlik eden karşılıklı müzakereler, ekonomik meseleler ve siyasî arabuluculuğa gelince; bunların tümü yukarıda izah edilen gerçek sebebin etrafındadırlar.

Soru 3: *20.01.2004'de Moskova'da Amerikan Dışişleri Bakanı Colin Powell'in bu hafta Rus başkentine varacağı duyuruldu. Moskova'daki Amerikan büyükelçiliği, Gürcistan dosyasının ziyaretin en öncelikli konusu olacağını açıkladı. Washington Ruslardan, Gürcistan'daki askerî üslerini geri çekmelerini talep etmektedir. Yeni Gürcistan başkanı Michael Sakaşvili, seçimleri kazanmasının ardından yaptığı ilk açıklamasında Moskova'dan Gürcistan'daki kuvvetlerini geri çekmesini talep etti. Yine (Gürcistan'ın başkenti) Tiflis'teki Amerikan büyükelçisi, 19 Ocak'ta Gürcistan'daki Amerikan kuvvetlerinin kalıcı olarak orada duracağını ilan etti. Bu, Amerikan nüfuzunun Gürcistan üzerinde tam bir kontrol sağlayacak hale geldiği ve Şevardnadze eliyle süren Gürcistan'daki Rus nüfuzunun nihai olarak ortadan kalktığı anlamına gelir mi?*

Cevap 3:

Birincisi: (Eski Gürcistan başkanı Edward) Şevardnadze döneminde Gürcistan'da Amerikan nüfuzu vardı. Şu anda Gürcistan'daki Amerikan kuvvetlerinin askerleri, Şevardnadze devrilmeden önce geçen senenin sonunda geldi. Yine Şevardnadze döneminde imzalanan, Amerikan casus uçaklarının Gürcistan semalarında dolaşmasına izin veren bir anlaşma vardır. Ayrıca Tiflis'teki yeni Amerikan elçiliğinin temel taşları konulurken, Şevardnadze açıkça Amerika'dan Gürcistan'daki durağan problemlere müdahale etmesini ve kendisine yardım etmesini talep etmişti. Bunun yanında Şevardnadze hükümetine Amerika tarafından ödenen dış yardımlar bulunmaktaydı.

Ne var ki Şevardnadze, Washington'a yakınlaşma girişimlerine rağmen, aynı anda Rusya'nın ülkenin güneyinde ve doğusunda Sovyetler Birliği'nden miras kalan iki askerî üssünden dolayı Rusya'ya yapışık etkin faktörler nedeniyle Rusya'yı kızdırmamaya gayret etti. Diğer taraftan Rusya enerji ihtiyaçlarının en büyük kesimini bir petrol boru hattı ve parçalanmış iki bölgedeki yani Abhazya ve Güney Osetya'daki Rus nüfuzunun artması vasıtasıyla Gürcistan'dan temin etmektedir.

Böylece Şevardnadze, Amerika'ya yakınlaşma ve Rusya ile bağları koruma şeklindeki değneğin ortasından tuttu. O böyle yapmakla düşündü ki, izlediği değneğin ortasından tutma siyaseti nedeniyle, Amerika yarı açık bir kapıdan içeri girmeyi kabul etmez. Fakat eski bir Rus istihbarat görevlisi olmasına karşın Şevardnadze'nin zihninden geçmeyen şey, Amerika'nın yarı açık bir kapıdan girmeyi kabul etmeyeceğini bilmekle birlikte, onun kapıyı tamamen açıp açmayacağından emin olunmaması gerektiği idi. Bu yüzden değneğin ortasından tutma siyaseti, onun varlığının kovulmasını hızlandırmıştır. Bundan dolayı, Merkezî istihbarat (CIA) yarı açık kapı sayesinde ulaştığı siyasî ortamı ve sonra askerî çevreyi kuşatmak için her iki ortamda, aynen İran'da Şah'ın devrilmesinde olduğu gibi, ordunun dondurulmasından sonra Şevardnadze'nin zorla uzaklaştırıldığı 22.11.2003'teki halk ayaklanmasına yol açan kuvvetli bir muhalefet inşa edinceye kadar çalıştı.

İkincisi: Seçimlerde oyların %95'inden fazlasını muazzam biçimde kazanarak yönetime gelen muhalefetin merkezi Michael Sakaşvili, Amerika'ya olan şiddetli sadakatiyle tanınmaktadır. O, Birleşik Devletler'de (Amerika'da) eğitim gördü ve siyaseten orada cilalandı. Amerikan uşaklığı meşhurdur ve bu bizzat Şevardnadze tarafından da bilinmektedir. Ancak Şevardnadze, herhangi bir siyasî çalışma veya halk

ayaklanmasının kendisini devireceğini beklememişti. Çünkü orduya güveniyordu. Bunun yanında değneğin ortasından tutma siyaseti kendisini, Amerika öfkelenmesin diye Sakaşvili ile zıtlıştırmıyordu. Bu nedenle rakibi onun gözleri önünde hareket etmeye alıştı. Fakat bu mahiyette biliyordu ki, orduya güven duyduğu sürece bu halk hareketlerinin etkinliği olmazdı. Ama Şevardnadze'nin bilmediği şey, ordunun üst katlarının (generallerin) gizlice Amerika'ya bağlanmış olmalarıydı. İşte orduyu Şevardnadze'den vazgeçiren ve nihayetinde onun devrilmesine yol açan şey buydu!

Üçüncüsü: Amerika'nın şimdilerde Gürcistan'daki nüfuzu kuvvetlidir ve kendisi için Rusya'nın iki askerî üssünden başka tehlike saçan hiçbir şey yoktur. Şimdi onlar bunu tartışmaktadırlar. Yeni Gürcistan başkanının ilk açıklaması, soruda belirtildiği gibi bunlara ilişkindi. Sadece bu değil! Üstelik Rusya'yı ziyaret edecek olan Amerikan Dışişleri Bakanı, Moskova'ya olan maksatlı ziyaretinden önce Gürcistan'ı ziyaret etti. Onunla Sakaşvili arasındaki görüşmeler, Gürcistan'daki güvenlik koşulları ve Gürcistan'ın Rusya ve Türkiye ile olan ilişkilerinin geleceği hakkındaydı. Daha önceleri de Bush, seçimleri kazanmasından ötürü Sakaşvili'yi tebrik etmek için aradı ve onu 25.01.2004'teki anayasal yeminden sonra Amerika'yı ziyaret etmeye davet etti. Diyebiliriz ki, Amerika Gürcistan'daki durumu sıkı tutmaktadır.

Dördüncüsü: Gürcistan'ın önemi şöyledir:

1. Gürcistan'ın coğrafi konumu ki, Rusya ile Türkiye arasındadır. Washington'daki Nixon Merkezi'nde Devletlerarası Güvenlik ve Enerji müdürü ve Gürcistan uzmanı olan Zibinu Baran şöyle demiştir: *"Gürcistan stratejik bir önem teşkil etmektedir. Zira o, NATO ile Rusya arasında bir buluşma noktasıdır."*
2. Gürcistan bir petrol ülkesi olmadığı ve çok fazla petrol bulunmadığı halde, yine de Hazar Denizi'ndeki zengin petrol alanlarından devletlerarası piyasalara geçen bir yol teşkil etmektedir. Bilinmektedir ki, Amerika Türkiye'nin Bakü-Ceyhan petrol boru hattı projesine büyük bir iltifat göstermektedir.
3. Türkiye'deki NATO üslerinden havalanan Amerikan casus uçaklarının Gürcistan hava sahasından geçmesine ve Rusya sınırı boyunca uçuşmasına izin veren anlaşmadır ki, bu anlaşma Rusya'yı rahatsız etmiştir. Zira bu, onların Güney ve Orta Rusya'daki askerî birlikleri, bilhassa Çeçenistan'daki kuvvetleri için tehlike oluşturmaktadır. Bu anlaşma, Şevardnadze'nin değneğin ortasından tutma siyasetinin gerektirdiklerindendir. Onun zamanında imzalanmış olması ise, Rus üsleri ile dengelenmiştir. Yine Amerika anladı ki, Şevardnadze bu anlaşmaya bu sebeple razı olmuştur ve onun Amerika ile Rusya arasında sallanıp durması, Amerika'nın kendisi için hayatî addettiği bu anlaşmanın dayanıksızlığına yol açabilir.

Tüm bu nedenlere binaen Amerika, Gürcistan'daki menfaatlerinin tartışmaya açık olmamasında büyük bir önem bulunduğunu görmektedir.

Soru 4: *8 Ocak'ta Türklerin Kıbrıs meselesine acil bir çözüm bulma niyetlerini ve "Birleşmiş Milletler Genel Sekreteri'nin iyi niyet" misyonuna destek verdiklerini belirttikleri, askerler ile siviller arasında ortak bir toplantı düzenledikleri ve toplantıda özellikle Annan'ın sunduğu, Kıbrıs adasının yeniden birleştirilmesi plânının tartışıldığı medyada haber verildi. Toplantıya Cumhurbaşkanı Sezer, Başbakan Erdoğan ve MGK [Milli Güvenlik Kurulu] 'ndan üst düzey isimler ve diğer bazı kurumların liderleri katıldılar.*

Soru şudur: AKP hükümetinin Amerikan plânına olan rızası anlaşılmalıdır. Çünkü AKP Hükümeti Amerikan yanlısıdır. Fakat ordunun rızasına gelince, bu şüphelidir. Hele ki onlar adanın ayrı kalmasından yanaydılar ve Denktaş'ı desteklemekteydiler. Dolayısıyla bu, Amerikan ajanı Erdoğan'ı yönetime getirmede elde ettiği gibi bir başarıyı, aynı şekilde ordu içerisinde de elde ettiği ve ona hakim olduğu anlamına gelir mi? Şayet bu doğru değilse ordu, Kıbrıs'ta yaptıkları şeyi kendi elleriyle yok etmeye nasıl razı olabilmıştır?

Cevap 4:

Birincisi: Bilinmektedir ki, Türkiye'de Ordu kurumu Mustafa Kemal'in (Atatürk'ün) adımlarını takip etmektedir ve tamamen İngilizcidir. Onlar kendilerini laikliğin ve Atatürkçülüğün muhafızları olarak görmektedirler. Amerika onlar yüzünden birçok kez girişimlerinde başarısızlığa uğradı. En önemli denemesi, 1983'de Başbakan olduğu zaman Özal zamanında oldu. Özal Amerika'nın adamlarındandı ve parlak bir politikacıydı. O, ordu kurumunu elde etmenin zor olduğunu gördü. Bundan ötürü zamanını bununla uğraşarak ziyan etmedi. Bilakis paralel bir kuvvet oluşturmaya başladı. Bunun için emniyet kuvvetlerine yöneldi ve özel kuvvetler eğitmeye başladı. Onları zamanla ağır silahlarla donattı ve yavaş yavaş (emin adımlarla) geliştirdi. Bir taraftan böyledir. Diğer taraftan (Amerika'nın vasıflandırdığı sıfat ile) ılımlı İslam (İslamizasyon) bayrağını tuttu. Nakşibendi tarikatına mensup adamlar ve İslamî duygular ona etki etti. Dolayısıyla bunun bir neticesi olarak onun ve siyasî ortamdaki partisi, Anavatan Partisi'nin popülaritesi arttı ve kamuoyu kazandı. Çünkü insanlar arasına özellikle kırsal kesimdekilere İslam ile birlikte duruyor göründü. Nitekim onun, ordunun adamları tarafından takip edilen laikliğe karşı durduğuna inanmaktaydılar. Böylece Amerika'nın yardımıyla akıllıkla çalışmaya başladı. Tam da ordunun otoritesini zayıflatmak üzereyken, cumhurbaşkanlığı süresi sona

ermeden önce öldü. Onun nasıl öldüğü sorusuna bir perde çekildi. Bazı haberlerde ordunun “görünmez” kuvvetleri tarafından öldürüldüğü söylendi.

İkincisi: Bundan sonra iktidar herhangi bir taraf lehine istikrarlı olmadı. Amerikancıların çalıştıkları kadar İngiltere'nin adamları da siyasî ortamda faaliyet gösteriyorlardı. Ordu Anavatan Partisi'ni düzenlemeye başladı. Parti başkanlığına Mesut Yılmaz'ı getirdiler ve parti İngiliz yanlısı haline geldi. Buna mukabil Özal'a ve Amerika'ya bağlılıklarından ötürü Anavatan Partisi'nden tardedilen (kovulan) unsurlar, İslamî meyillerinden dolayı Refah Partisi'ne katıldılar ve Erbakan'ın partisinde kuvvetli bir etkiye sahip oldular. Erbakan İngiliz'in adamlarından olmasına rağmen, Amerika'nın ondaki dengesi yükselmeye başladı. Amerikan yanlısı (Tansu Çiller'in) Doğru Yol Partisi ile 90larda koalisyon hükümeti kurulmasını sağlayan şey buydu. Bünyesindeki Özalıcı unsurlardan etkilenmiş olan Erbakan'ın partisi, adeta Amerika tarafından hareket ettiriliyormuş gibi göründü. Ordu, Amerika'nın Özal zamanında yaptığı gibi otorite kazanmaya geri döneceğinden korktu. Böylece ordu müdahale etti, koalisyon hükümetine son verdi ve otoriteyi eline aldı. Bu müdahale 28 Şubat 1997'de gerçekleşti. Bu olay tarihe 28 Şubat darbesi adıyla geçti. Onun amellerinden ilki Refah Partisi'nin dağıtılması ve ister Özal'ın partisinden katılanlar olsun isterse Abdullah Gül ve Tayip Erdoğan gibi esasen Amerika'yı takip edenler olsun, Amerika'nın tüm adamlarını gönderdikten sonra Fazilet Partisi adıyla yeniden kurulması oldu. Koalisyon hükümetinin dağıtılmasından sonra ordu, Türkiye'deki İngiliz dehalarında biri olan ve karısı (Rahşan Ecevit) Yahudi dönmesi olan Bülent Ecevit'ten hükümet kurmasını istedi. O da İngilizlerle birlikte olan Anavatan Partisi lideri Mesut Yılmaz'ın partisile bir koalisyon hükümeti kurdu. 28 Şubat olayından sonra ordunun, yönetimi elinde tutması için İngilizci gruba arka çıkması işte böyle oldu.

Üçüncüsü: Amerika'nın doğrudan orduyla yüz yüze gelmesinin zor olduğu kesindi. Dolayısıyla parlamenter çoğunluk ile yönetmek için adamlarından birini getirerek Demokrasi yoluyla orduyla başa çıkmak üzere çalışmak için yeni bir üslup izledi. Öyle ki, ordunun otoritesini sınırlandıran kanunlar çıkarabildi. Kezâ 28 Şubat olayından sonra Fazilet Partisi'nden atılan Erdoğan ve Gül'ü seçtiler ve onların çevreleriyle çalışmaya başladılar. Erdoğan'ın liderliğinde Adalet ve Kalkınma Partisi'ni kurdular. O bazı özellikleriyle Özal'a benzemektedir. Nitekim Erdoğan da tarikat ehlidir, kendisinde İslamî duyguların izleri vardır, ama aynı zamanda Amerika'nın sadık adamlarındandır. İstanbul belediye başkanlığından beri onlarla birlikte yürümektedir. Ordu tarafından kendisiyle mahkemeler yoluyla uğraşılmasına ve siyaseten yıpratılmasına rağmen, yine de Amerika'ya sadık kaldı ve bu yönde çalıştı.

Bundan sonra sahne Erdoğan'ın gelişi için hazır hale getirildi. Amerika Türk (ekonomi) piyasasından milyar dolarlar çekti. Böylece ekonomik bir kriz meydana geldi. Halk, özellikle Lira'nın alım gücünün muazzam miktarda düşmesinden yakınmaya başladı. Bu esnada, (Amerika) Yılmaz'ın partisi ile Ecevit'in partisile birleşen küçük bir parti olan Devlet Bahçeli'nin liderliğindeki Milliyetçi Hareket Partisi yoluyla bunu yapabildi. Ondaki erken seçimlerin 03.11.2002'de yapılmasını talep etti. AKP, kendisi için parlamenter çoğunluğu temin edecek şekilde (seçimleri) açık ara farkla kazandı. Böylece tek başına hükümet kurdu. Parlamentodaki muhalefet partisine gelince; Ecevit'in partisinden ayrılan bir grubun da dahil olduğu, yine Amerikan yanlısı olan Deniz Baykal liderliğindeki Cumhuriyet Halk Partisi'dir ve partinin diğer grubu ise Ecevit liderliğinde, İngiliz yanlısı Demokratik Sol Parti adıyla kalmıştır.

Dördüncüsü: Erdoğan hazırlanmış plânı uygulamaya koyuldu ve erken icraatlarında biri MGK'nın yönetimdeki müdahalesini azaltan bir yasayı meclisten çıkarmayı teklif etmesiydi. Yine kurulu (MGK'yı), eşit sivil-asker karışımı bir hale getirdi. Ordu, bazı haberlerde bu yılın sonunda İstanbul'daki patlamaların arkasında güvenlik istikrarsızlığı oluşturmak maksadıyla ordunun bulunduğu söylenecek derecede rahatsız oldu. Onlar bunu, önceki 28 Şubat hareketine benzer bir müdahaleye bir mazeret olarak kullanacaklardı. Fakat başarısız oldular. Böylece ordunun, Erdoğan hükümetinin politikalarına rıza göstererek Amerika ile İngiliz siyasetini izlemekten başka alternatifi kalmadı. Fakat her ne zaman olduysa, rahatsızlıklarını gizlemektedir.

Bu perspektiften, ordunun, kendisinin izni olmaksızın adanın birleştirilmesi için Annan Plânı'na rıza göstermesini anlayabiliriz. Fakat onların, siyasî kararların ordunun özelleşmesinden uzak kalmasından sonra onlar önünde alternatifleri yoktur. Nitekim insanların demokratik bir yöntem ile seçtiği hükümet, siyasî kararları alanlardan biridir. Benzer şekilde Kıbrıs'ta da öyledir. AKP, Denktaş'a muhalif ve Amerikan yanlısı Cumhuriyetçi Türk Partisi (CTP) lideri Mehmet Ali Talat'ın kazanması için çalıştı ve ondan hükümeti kurması talep edildi.

Velâkin bu, ordunun yönetimdeki kontrolden tam bir şekilde dışlandığı anlamına gelmez. Bilakis on yıllardır otoriteyi elinde tutan ordu, bu meselenin kolayca geçmesine izin vermeyecektir. Yeniden bir öne çıkma girişimi olarak hükümet ile şiddetli bir çatışma krizinin çıkması mümkündür. Bilhassa ordu komutanlarının çoğunluğu ve grupların başı halâ, yönetimde İngilizlere sadakat ve laikliğin korunması şeklindeki Atatürk'ün çizdiği yola sadıktırlar.